INŻ. KAROL STADTMÜLLER

NIEMIECKO-POLSKI
SŁOWNIK OKRĘTOWY

PRZEJRZANY PRZEZ KOMISJĘ JĘZYKA
POLSKIEGO AKADEMJI UMIEJĘTNOŚCI
W KRAKOWIE

LWÓW — WARSZAWA
KSIĄŻNICA POLSKA T-WA NAUCZ. SZKÓŁ WYŻSZ.
MCMXXI

KSIĄŻNICA POLSKA

TOW. NAUCZYCIELI SZKÓŁ WYŻSZYCH

STOW. ZAREJESTR. Z OGRANICZONĄ PORĘKĄ

jako współdzielnia wydawnicza nauczycielstwa polskiego wydaje podręczniki szkolne dla wszystkich typów szkół, ponadto wszystkie pomoce szkolne, jak atlasy, mapy ścienne, książki dla młodzieży i dzieci, podręczniki uniwersyteckie, dzieła naukowe oraz wytworne publikacje o charakterze popularno-naukowym p. t. „Nauka i sztuka".

Członkiem Stow. może zostać każdy nauczyciel oraz każda jednostka zajmująca się rozwojem szkolnictwa w państwie naszem.

Udział wynosi 100·— marek polskich, wpisowe od pierwszego udziału marek 10·— »

ADRES: LWÓW, UL. CZARNIECKIEGO 12 (DOM WŁASNY); WARSZAWA, NOWY ŚWIAT 59; TELEFON 147—62 i 223—65

INŻ. KAROL STADTMÜLLER

NIEMIECKO-POLSKI
SŁOWNIK OKRĘTOWY

PRZEJRZANY PRZEZ KOMISJĘ JĘZYKA
POLSKIEGO AKADEMJI UMIEJĘTNOŚCI
W KRAKOWIE

LWÓW — WARSZAWA
KSIĄŻNICA POLSKA T-WA NAUCZ. SZKÓŁ WYŻSZ.
MCMXXI

001901

DRUKARNIA LUD. SPÓŁDZ. TOW. WYDAWN. WE LWOWIE

PRZEDMOWA

Wobec powstania Państwa Polskiego a temsamem tworzenia polskiej marynarki tak wojennej jak i handlowej, koniecznem było urobienie odpowiedniej polskiej nomenklatury żeglarstwa.

Obecna praca obejmuje pierwszy i najważniejszy dział, bo słownictwo budowy okrętów.

Oczywiście pracy tej nie można było oprzeć względnie przedstawić jako słownik czysto polski (np. z objaśnieniami wyrazów), gdyż wobec braku danych wyrazów polskich utrudnionem byłoby odszukanie pewnego pojęcia polskiego, znanego już w innych językach. Z tego założenia wyłonił się słownik dwujęzykowy, w danym wypadku niemiecko-polski. Język niemiecki obrano ze zrozumiałych powodów: są niemi sąsiadowanie z Niemcami oraz dwa epokowe słowniki żeglarskie (F. Klugego „Seemannssprache“ Halleaa S 1908—11 i Paascha „Marine-Wörterbuch“ Hamburg

1908). To też przeważna część naszych marynarzy, służących poprzednio w marynarce austrjackiej czy też niemieckiej, znała oczywiście terminy niemieckie.

Celem uprzystępnienia nauce technicznej dzieła Bohnstedta „Praktischer Schiffbau" Hannover 1907 postanowiłem wyrazy techniczne i z tego dzieła oddać w języku polskim.

Do opracowania polskiego słownictwa budowy okrętów istniały 3 główne prace *):

Kleczkowski. Rejestr budowy galeony, zabytek z r. 1572 Kraków, Nakładem Akademji Umiejętności w Krakowie 1915, w której autor wykazuje brak odpowiednich polskich wyrażeń żeglarskich, nie licząc wyrażeń przeważnie pochodzenia niemieckiego.

Zaruski. Współczesna żegluga morska Warszawa 1904.

Praca ta pod względem językowym posiada terminy techniczne żeglarskie pochodzenia obcego (przeważnie niemieckiego).

Na przeciwnem stanowisku stanął komitet

*) Oprócz pracy B. Ślaskiego „Słownictwo rybackie i żeglarskie u Kaszubów nadmorskich" Warszawa 1911.

redakcyjny, który się podjął wydania polskiego podręcznika technicznego p. t. **Technik,** (opracowanego według niemieckiego pierwowzoru, wydanego przez stowarzyszenie „Hütte") wydanego w dwóch częściach w latach 1905 i 1908. Dział XII tego wydawnictwa obejmuje: okrętownictwo, w którym na str. 498 oświadcza Redakcja co następuje:

„Na wielkich żaglowcach ilość żagli oraz ich przynależności jest bardzo wielka, a każdy z tych żagli ma oddzielną swą nazwę w językach narodów, trudniących się żeglugą. Niektóre z tych nazw są spólne dwom, a czasem nawet kilku językom, lecz **nie są** to nazwy międzynarodowe, nie można ich zatem było przenosić żywcem do naszego języka, który nazw takich wogóle nie posiada. Okazała się zatem konieczność wytworzenia całych szeregów nazw **nowych.**" Dalej zaś na str 499:

„Żagiel ten „szczyciel przedni" zwie się: po ang. Topgallant fore sail; po franc. le perroquet de misaine; po niem. Fockbramsegel lub Vorbramsegel; po ros. fokowyj bramsejl, a więc żagle wogóle nie mają nazw międzynarodowych".

Podobnie postąpiono z nazwami tyczącemi się kadłuba okrętowego.

Z powyższego wynika, że do użytku nadawały się jedynie wyrażenia z okrętownictwa objęte „Technikiem".

Materjał ten przedłożyłem Komisji Języka Polskiego Akademji Umiejętności w Krakowie, która oświadczyła co następuje:

1) użycie przyrostka **el** (na oznaczenie rodzajów żagli) jako zupełnie martwego (i w dodatku nastręczającego trudności co do **e**, które raz zostaje np. rejela, drugi raz się wyrzuca np. obłączla) uznaje za nieodpowiednie, a natomiast zaproponowała użycie przyrostka **nik** żywego i pospolitego (zatem: rejnik, obłącznik itd);

2) ze względu, że na jednej części masztu znajdują się często dwa żagle, uznaje komisja za dopuszczalne użycie przedrostka **nad** (np. nadwyżnik, nadwirsznik, nadszczytnik itd.)

Część polską, opracowaną na podstawie powyższego materjału, zawdzięczam inż. bud. masz. Andrzejowi Maciejowskiemu, kierownikowi oddziału budowy maszyn fabryki Zieleniewskiego w Krakowie, który przy rozpoczęciu swego zawodu był zajęty w biurze kon-

strukcyjnem Arsenału Morskiego w Poli a później zajmował się konstrukcją i budową pogłębiarek pływających i łodzi ratunkowych. Za pomoc w tej pracy składam wymienionym najserdeczniejsze podziękowanie.

W dalszym ciągu mam zamiar wydać słownik żeglarski, któryby zawierał również wyrażenia tyczące się: kotłów i maszyn okrętowych, a także maszyn pomocniczych, oraz urządzeń na statkach.

Zawodowców upraszam o podanie swych uwag.

Kraków, w lipcu 1920.

Inż. Stadtmüller

SKRÓCENIA

(dr.)	znaczy:	przy statkach drewnianych
(żel.)	„	„ „ żelaznych
por.	„	porównaj
=	„	patrz

abdichten uszczelnić
Abdichtung uszczelnienie
abliegende Gänge der Aussenhaut pasmo blach zewnętrznych
Abmessungen der Verbandteile eines Schiffes pomiary złączy okrętowych
abschnüren wysznurkować
Absteifung des Decks = Deckstützen
abtreiben pochylać się bokiem
Achterkreuzmast pniak tylny
achterlastig (steuerlastig) tylnociążny, tylnozagłębny
achtern (hinten) z tyłu, od rufy *por.* vorne
Achterpiek pik tylny
Achtersteven = Hintersteven
Admiralitätsanker kotwica zwykła, normalna, admiralska, jednolita
anbrassen = brassen
Anker kotwica; **stockloser** k. przegubowa **-davit** dawit kotwicowy, kotwiczny

Anker-geschirr przybory kotwiczne, kotwicowe, osprzęt kotwicowy
-kette łańcuch kotwicowy
-klüse przewlek kotwicowy, przewłóczka kotwicowa
-kran żóraw kotwiczny
-lagerung osadzenie kotwicy
-schaft trzon kotwicy
-schäkel ucho, łącznik łańcucha. skówka ł. (dla kotwicy)
-spill przyciągarka kotwiczna, wyciąg kotwicowy, dźwigarka kotwicowa, d bębenkowa
-stock poprzeczka (kotwicy)
anliegende Gänge der Aussenhaut pasmo blach zewnętrznych
Anstrich pomalowanie
Arbeitszeichnung rysunek warsztatowy
Asphalt asfalt
atlantische Fahrt żegluga atlantycka
auf und nieder (senkrecht) w kierunku pionowym
Aufbaudeck pokład nadbudówki
Aufbauten nadbudówki
aufdornen nakołkować
Aufkimmung wznios obła, wznios zaoblenia, wspięcie

Aufklotzung nasada (drewniana)
Auflanger erster wręga boczna, **zweiter,** w. pionowa
Aufräumer rozwiertak
Aufstellungsraum der Kessel przestrzeń dla kotłów
auftoppen podnosić (reje)
Augbolzen sworzeń oczkowy
Auge im Hintersteven oko w tylnicy
Ausgleichplatte płyta wyrównawcza
Ausrüstung der Schiffe wyposażenie okrętów
Ausschlagwinkel des Ruders kąt skrętu steru
Aussenhaut poszycie (statku)
Aussenhaut-abwicklung rozwinięcie poszycia
-gang pasmo poszycia
-planken deski poszycia
-platten blachy poszycia
Aussen-kiel stępka zewnętrzna
-klüver dzióbnik zewnętrzny, pierwszy
auswinkeln wykątować
Awningdeck odburznia, pomost odburzny

Back (die) przednia nadbudówka, pomost przedni, **versenkte** nadbudówka przednia zagłębiona
backbord (links) z lewej strony (statku) (lewostronny) *por* steuerbord

Backbordseite lewa strona (okrętu)
Backdeck pokład na przednim pomoście
Backdecksbalken pokładnica pomostu przedniego
Backdeckstringer ścięgacz pomostu przedniego
Backen = Mastbacken
Backstag przewięź (tylna)
Bagien-rahe reja tylna piennika
-segel piennik tylny
Balanceruder ster zrównoważony (odciążony)
Balken = Decksbalken, Raumbalken, etc.
Balken halbe, kurze półbelka, dźwigar krótki
loser = Schiebebalken
Balken-bucht wyklęs pokładu, w. strzałki pokładnicy
-kiel stępka belkowa, belka stępki; **flachliegender** stępka belkowa położona na płask
-knie wspornik kolankowy
Balkweger podpokładnica
Ballast balast, naciąż
Bark barka
Barkantine barkantyna
Barkasse barkas
Bark-schiff barka
-schuner szkuniec barkowy

Bastardbalken = halbe Balken
Baugewicht ciężar konstrukcyjny
Baum dzióbak i przeddzióbak
Baumtoppnant = Dirk
Bauspanten wręgi konstrukcyjne
-riss kokosz warsztatowy, wykres wręg
-zeichnung rysunek wręg
Bauzeichnung rysunek konstrukcyjny
Bekleidung wyłożenie, opierzenie
belegen nawijać, okręcać (np. linę)
Belegklampe nawitka, nawitek
Bemastung omasztowanie
Beplankung opierzenie zewnętrzne (odylowanie)
Beplattung opłycenie
Bergungsdampfer parowiec ratunkowy (ratunkowiec)
Besan (Besahn) rozpiernik
Besan-baum rozprza, rufak
-gaffel socha tylna
-mast pniak tylny, maszt tylny
Besegelung ożaglenie
Besteck owręże główne
Bestell-buch księga zamówień
-liste wykaz zamówień
-marke znak zamówienia
-zeichnung rysunek dla zamówienia

Bestimmung (der Abmessungen) ustalenie. wyznaczenie (wymiarów)
Beting pachołek (dla zabezpieczenia łańcucha kotwicznego)
Bettung osadzenie
bewachsen 1) zarosnąć, porosnąć
2) zarośnięty, porośnięty
Bewegungsmechanismus mechanizm ruchu, m. uruchomiający
Bilgewasser woda rząpiowa, w. zęzowa
Binnen-fahrt żegluga śródziemna, ż. śródlądowa
-gewässer wody śródziemne
-klüver dzióbnik wewnętrzny
-stevenknie kolano przednie i tylne
Blechknie = Knieblech
Blende osłona (spirali)
Blockmodel model blokowy
Boden = Schiffsboden
Boden-beplankung opierzenie dna
-gang pasmo blach dna
-platte płyta spodnia
-stück 1) wręga obłowa, 2) = Bodenwrange
-wegerung obicie wewnętrzne dna
Bodenwrange wręga stępkowa; **hohe** wręga stępkowa wysoka
Bodenwrangensystem system wręg stępkowych

MUZEUM MORSKIE W GDAŃSKU BIBLIOTEKA

Boje pława
Boot łódź, łódka, czółno (bacik, krypa, ponton)
Boots-beschlag okucie czółna
-davit dawit czółnowy, żórawik c.
-deck pomost łodzi(owy)
-talje wielokrążek czółnowy
bördeln = flanschen
Bordwand ściana boczna (okrętu)
Bram-rahe reja szczyciakowa
-segel szczytnik
-stenge szczyciak
Brandungsboot czółno lądownicze, c. kipielowe, łódka kipielowa
Brasse brasówka
brassen brasować (poruszać reją poziomo)
Brassen brasowanie
Breite des Schiffes szerza (okrętu)
Brigantine brygantyna
Brigg bryg
Briggschuner szkuniec brygowy
Bruch (zwischen Hauptdeck und Quarterdeck) uskok
Brückendeck pomost (komendanta)
Brückendecksbalken pokładnica pomostowa
Brückendeckstringer ścięgacz pomostowy

Brückenhaus nadbudówka (dla komendanta)
versenktes nadbudówka (dla komendanta) wpuszczona, wgłębiona
Brunnen zęza
Bucht 1) wznios, krzywizna, wykłęs pokładu; 2) zatoka, wbrzeże; 3) = Balkenbucht; = Decksbucht; **abgeschlossene** zatoka zamknięta, **freie** zatoka otwarta
Bug kleń, przód okrętu *por.* Heck
-anker kotwica kleniowa (przednia)
-band, -knie węzłówka kleniowa (dzióbowa)
-platte der Aussenhaut płyta kleniowa (dzióbowa)
-ruder ster kleniowy
-spriet dzióbak
Bugspriet-bettung łożysko dzióbaka
-fuss spód dzióbaka
-lagerung łożysko dzióbaka
-stuhl osada dzióbaka
Bug-verstärkung für Eis = Eisverstärkung
-verstèifung usztywnienie klenia
Bullaugen spirale (boczne okno okrętowe)
Bunker 1) schowek na łańcuchy (na statku) 2) = Kohlenbunker
Bunkerwand ściana zbiornika

Dampf-(bei)boot łódź parowa, barkas (parowy)
-jacht jacht parowy
-schiff parowiec, statek parowy (parostatek)
-winde dźwigarka parowa
Davit 1) dawit (żórawik łodziowy, kotwicowy)
2) = Ankerdavit, = Bootsdavit
Davit für Fallreps dawit dla schodków (na statek)
Deck pokład (pomost)
Deck-band węzłówka pokładowa
-fenster okno pokładowe (w pokładzie)
-platte nakrywa
Decks-aufbau nadbudówka
-balken pokładnica, belka pokładowa, dźwigar pokładowy
-band węzłówka pokładowa
-belag 1) pokład, dylowanie pokładu
2) = Deckplanken, = Decksplatte
-beplattung = Deckplatte
-bucht wkleś pokładu
-fenster okno pokładowe (w pokładzie)
-haus nadbudówka (na pokładzie)
-plan plan pokładu
-planken dyle pokładowe
-plankenstoss styk dyli pokładowych
-platte płyta pokładowa
-sprung wznios pokładu

Decks-strak śladnica pokładu
-stopper zatrzym pokładowy (łańcucha)
Deck-stringer ścięgacz pokładowy, stręga pokładowa
-stütze wspornik pokładu
-verschraubung ześrubowanie na pokładzie
Diagonal-band = Diagonalschiene
-bauart budowa przekątniowa
-boot krzyżówka (czółno poszyte przekątniowo)
-kreuz krzyż ukośny
-schiene, -stringer przekątnik, stręga przekątna
Diamantplatte płyta diamentowa
dichten = abdichten
Dichtungswinkel kątownik uszczelnienia
Dingi dynga
Dirk dyrk
Docht (aus Werg) sznurek pakułowy
docken dokować
Dollbord burta widełkowa (dla widełek)
Dolle widełki wiosłowe (dla wiosła)
Doppelboden dno podwójne
Doppelboden-abteilung komora międzydenna
-decke opierzenie dna górnego
Doppel-klüse przewlek podwójny

Doppel-lasche nakładka podwójna, łubek podwójny
-schraubendampfer parowiec dwuśrubowy, dwuśrubowiec parowy
-T Eisen = I Eisen
Dopplung zdwojenie
Dopplungsplatten płyty zdwajające
Draht (aus Werg) nitka pakułowa
Drahtstropp = Verbindungsstander
Drehdavit dawit (żórawik) obrotowy
Dreideck-dampfer parowiec trójpokładowy, trójpokładowiec parowy
-schiff trójpokładowiec, okręt trójpokładowy
dreifache Nietung = Nietung
Dreimastschuner szkuniec trójmasztowy (zwyczajny)
Dreimasttopsegelschuner szkuniec trójmasztowy (ren z wyżnikiem i szczytnikiem)
Dreimastvollschiff trójmasztowiec pełnożaglowy
Dreischraubendampfer parowiec trójśrubowy, trójśrubowiec parowy
Drucklager łożysko odporowe
Drucklagerbock kozioł łożyska odporowego
Ducht ławka (na łódce), **eines Taues** = Tauducht
Duchtweger osada ławki (na łodzi)

Eckblech = Knieblech
Eichenholz dębina, drewno dębowe
Einbauten wbudówki
Eindeckschiff jednopokładowiec, statek jednopokładowy
eingeschalteter Stringer ścięgacz włączony
eingeschobenes Kielschwein nadstępka wsunięta
eingeschobene Platten = Zwischenplatten
Einhieven wciąganie
Einrichtungszeichnung rysunek urządzenia
Einschrauben-dampfer, -schiff parowiec jednośrubowy, okręt jednośrubowy, jednośrubowiec
Einsteigloch właz (mały)
Einzelheit szczegół
Eisbrecher odlodowiec (statek łamiący lód)
Eisen-deck pokład żelazny
-schiffbau okrętownictwo żelazne, budowa okrętów żelaznych
Eisverstärkung wzmocnienie klenia (dla przecięcia lodu)
Endglied ogniwo końcowe (łańcucha)
erhöhtes Quarterdeck = Quarterdeck
Erleichterungsloch odciążka
Ersatzprofil profil zastępczy

Erzdampfer kruszcowiec, rudowiec
Eselshaupt ośli łeb
Exhaustor = Sauger

Fabrik wytwórnia (fabryka)
Fächerplatten bei Doppelboden węzłówka wachlarzowa
Fährdampfer promowiec, holownik (promowy)
Fahrgeschwindigkeit = Schiffsgeschwindigkeit
Fahrt grosse, lange żegluga naokoło ziemi
Fahrtzeichen znak żeglugi (na statkach)
Fall des Mastes odchył masztu, pochyłość m.
Fallprobe für Anker próba kotwicy przez spadanie
Fallreep schody na statek
Falltür drzwi zapadowe
Feuerschiff sygnałowiec, okręt sygnałowy
Feuerschott gródź ogniowa, pożarowa
Fichtenholz sośnina, drewno sosnowe
fieren opuszczać, popuszczać, spuszczać
Fingerling paluszek
Fisch nadstępka (na łódce)
Fischdampfer parowiec rybacki
Fischerfahrzeug statek rybacki
Fischung masztownica (płyta masztowa)
Flachkiel stępka płaska

Flachkopf nit o głowie spłaszczonej, płaskiej
Flachweger = Bodenwegerung
Flaggengaffel drzewce na banderę
flanschen krępować
Flieger lotnik (naddzióbnik, dzióbnik pierwszy)
Flurplatte = Bodenwrange
Flussdampfer parowiec rzeczny
Flusseisen żelazo zlewne
flusseisern z żelaza zlewnego
Fock piennik przedni
Fock-bramsegel szczytnik przedni
-mast 1) maszt przedni, ren
2) pniak przedni (przedniak)
-rahe reja przednia piennika
Föhrenholz sośnina, drewno sosnowe
Frachtdampfer towarowiec
Francis Patentboot motorówka Francis'a
Freibord wynios burty
Frontschott gródź zewnętrzna
Fuge 1) spój, szczelina, 2) = Stoss
Füll-blech, -platte = Schottfüllplatte
-streifen 1) wkładka blaszana 2) = Unterlagsstreifen
Fünfmastbark barka pięciomasztowa
Fünfmastgaffelschuner szkuniec pięciomasztowy (z sochą)

Fünfmastvollschiff pełnożaglowiec pięciomasztowy
Fusslager (bei Drehdavit) łożysko stopowe

Gaffel socha
Gaffel-klaue uchwyt sochy, widlica sochowa
-schuner szkuniec dwumasztowy (zwyczajny)
-segel rozpiernik
-toppsegel sosznik
Gallion galjon
Gallionlagerung osada dzióbaka
Gang = Plattengang
Gänge abliegende pasmo blach zewnętrznych
anliegende der Aussenhaut pasmo blach wewnętrznych
Gangspill kabestan, pachołek bębnowy, bęben kotwicowy
Garnierwinkel kątownik usztywniający
Gas gaz
Gat nozdrzyny
Gegen-lasche łubek odwrotny, przeciwłubek
-spant wręga odwrotna, przeciwwręga
-winkel kątownik odwrotny, przeciwkątownik
gekröpfter Winkel kątownik wykrępowany

Gelbföhre żółty modrzew
Gelbmetall metal żółty (mosiądz, bronz)
Gechwindigkeit = Schiffsgeschwindigkeit
gestreckte Zickzacknietung = Zickzacknietung
Getreidedampfer zbożowiec, parowiec zbożowy
Gewichtstonne tonna ciężarowa
gieren kręcić się (około osi pionowej), *por.* rollen, stampfen
Gig gig, bąk
Gillings-balken pokładnica rufowa
-spanten wręga rufowa, tylna
Glattdeckschiff pokładowiec gładki
gleichlastig równociężny, równozagłębny. *por.* kopflastig, steuerlastig
Gleit-klotz nasuwka
-schiene kierownica
Glied ogniwo (łańcucha), **gewöhnliches** zwykłe, **grosses** = Endglied; **mittelgrosses** średnie
Gräting przykrywa, osłona, krata (na statku)
Grossbram-segel szczytnik (zaprzedni)
-stenge szczyciak wielki (środkowy)
grosse Fahrt żegluga naokoło ziemi
grosse Luke właz wielki, czeluść ładunkowa
Gross-gaffel socha wielka
-marsstenge wyżak wielki

Gross-mast 1) maszt wielki (zaprzedni)
2) pniak wielki (zaprzedniak)
-oberbramrahe wielka reja nadszczytnika
-oberbramsegel nadszczytnik wielki, środkowy
-obermarsrahe wielka reja nadwyżnika
-obermarssegel 1) nadwyżnik wielki, środkowy (dla pełnożaglowca); 2) nadwyżnik zaprzedni (dla pięciomasztowca)
-rahe wielka reja piennika
-royal 1) wirsznik wielki (dla pełnożaglowca); 2) wirsznik zaprzedni (dla pięciomasztowca)
-royalrahe wielka reja wirsznika
-royalstenge wirszak wielki, środkowy
-segel 1) piennik wielki, środkowy (dla pełnożaglowca); 2) piennik zaprzedni (dla pięciomasztowca)
-skysegel nadwirsznik wielki (dla pełnożaglowca)
-skysegelrahe wielka reja nadwirsznika
-treisegelgaffel socha wielka
-unterbramrahe wielka reja szczytnika
-unterbramsegel szczytnik wielki, środkowy (dla pełnożaglowca)
-untermarsrahe wielka reja wyżnika

Gross-untermarssegel 1) wyżnik wielki, środkowy (dla pełnożaglowca); 2) wyżnik zaprzedni (dla pięciomasztowca)
Grundberührung dotknięcie dna morskiego, dotknięcie gruntu
Grundplatte des Trägerkielschweins podstawa stępki dźwigarowej
Gurtplatte = Topplatte des Trägerkielschweins
Guss schmiedbarer odlew odwęglony, kowalny
Gusseisen żelazo lane, leizna, żeliwo

Hafendeck pokład portowy
halber Balken półbelka
halbes Eisendeck pokład częściowo żelazny
Halbmodel model konstrukcyjny
Halbrundkopf nakówek odbijany
Hall Anker kotwica Halla
Halslager bei Drehdavit łożysko naszyjne
Handelsschiff statek kupiecki
Handnietung nitowanie ręczne
Hanger przyczepnik rejowy, uchwyt rejowy
Hanger-band cięgło rejowe
-kette łańcuch rejowy
Hartgummi kauczuk wulkanizowany
Hauptdeck pokład główny, strop główny
Hauptdecksbalken pokładnica główna

Hauptdeckschergang pierwszy szereg płyt poszycia
Hauptdecksplatten blachy pokładu
Hauptdeckstringer ścięgacz pokładowy
Hauptmast pniak główny, maszt główny (dla pięciomasztowca)
Hauptspant owręże główne
Heck rufa, tylnica, tył okrętu
Heck-anker kotwica rufowa, tylna
-balken belka rufowa, tylna
-balkenplatte płyta rufowa, tylna
-band węzłówka rufowa, tylna
-platte der Aussenhaut płyta rufowa (tylna) poszycia
-raddampfer parowiec z kołem tylnem, rufowem, parowiec tylnokołowy
-ruder ster rufowy, tylny
-spanten wręga rufowa, tylna
Heissbolzen zawieszki (na łodziach)
heissen wyciągać (w górę)
Heissvorrichtung (Vorrichtung zum Hissen) wyciągadło
Heizraum przestrzeń dla palaczy (kotłowych)
Helling, Helgen stocznia, śluzyna
Hilfswinkel = Gegenwinkel
Hinterdeck pokład tylny

hinteres Frontschott tylna gródź zewnętrzna
Hinter-piek pik tylny
-schiff rufa, tylec, tylnia, tył okrętu
-steven tylnica
Hochspante wręga wysoka (wysokościenna)
hohe Bodenwrange wysoka wręga stępkowa
hohe Spante = Hochspante
Höhenversteifung usztywnienie pionowe
hohle Bootsdavit rurowy dawit czółnowy
hohle Deckstütze rurowy wspornik pokładu
Holz-deck pokład drewniany
-mast maszt drewniany
-planken deski
-schiff okręt drewniany
-schiffbau okrętownictwo drewniane, budowa okrętów drewnianych
Hornbugspriet dzióbak jednolity
Hurricanerdeck odburznia, pomost odburzny
Hütte huta, pomost tylny
Hütten-deck pomost huty
-decksbalken pokładnica huty
-decksstringer ścięgacz pomostu huty

I Träger dwuteownik, **gebauter** nitowany
Inglefieldanker kotwica (przegubowa) Inglefielda

Innenboden dno wewnętrzne
interkostal wsunięty

Jacht jacht
Jackstag = Gleitschiene
Jager = Flieger
Jagermast, Jiggermast pniak tylny
joggeln = flanschen
Jolboot, Jolle dżolka, dżol

Kabelleger kablowiec
Kalbe podkładka (uwięzi)
kalfatern kalfatrować, konopacić, uszczelniać
Kalfaterung kalfatrowanie, konopacenie, uszczelnianie
Kammerwand ściana przedziału
Kampanje 1) = Hütte; 2) = Back
Karwelboot karwelka, karwelówka
Kastenkielschwein nadstępka skrzyniowa
Keilstücke 1) wkładki klinowe; 2) = Füllstreifen
kentern wywrócić się
Kessel-fundament fundament kotła
-luke otwór na kotły
-raum kotłownia
-raumschott gródź kotłowni
-schacht szyb kotłowy

Ketsch kecz
Kette mit Steg łańcuch (o ogniwach) z rozpórkami; **ohne Steg** łańcuch (o ogniwach) bez rozpórek
Ketten-ende koniec łańcucha
-glied ogniwo łańcucha
-kasten skrzynia łańcuchowa (na łańcuchy)
-länge długość łańcucha (część ł.)
-nietung nitowanie łańcuszkowate, łańcuszkowe
-nus = Kettenwirbel
-probiermaschine probiarka łańcuchów
-schäkel ucho łańcucha
-schake ogniwo łańcucha
-schleppschiff holownik łańcuchowy (z łańcuchem)
-stopper zatrzym łańcucha
-wirbel obkrętka łańcucha
Kiefernholz sośnina, sosna
Kiel stępka, kil; **masiver** stępka belkowa; **vorstehender** stępka wystająca
Kiel-bolzen 1) trzpień stępkowy; 2) = Augbolzen
-gang pasmo blach stępki
-gangplatten blachy poszycia stępki

Kiel-platte płyta stępkowa
-schiene szyna stępkowa
Kielschwein nadstępka
-mittelplatte środnica (płyta środkowa) nadstępki
-winkel kątownik nadstępki
Kielsohle podeszwa stępki
Kimm obło, zaoblenie
Kimm-gang pasmo blach obła
-kiel stępka obłowa (na obłach, boczna)
-kielschwein nadstępka obłowa
-platte płyta obłowa
-stringer ścięgacz obłowy
-stück wręga obłowa
-stützplatte płyta obłowa wsporna
Kimmung obło, zaoblenie
Kimmweger deska obicia obła
Klamaieisen uszczelniak
Klamaien kalfatrowanie, uszczelnianie
Klampe ucho, uwięziel pojedynczy
Klamplatte płyta szczeliwna
Klappdavit dawit (żórawik) składany
Klappe klapa
Klapptür drzwi zatrzaskowe
Klasse klasa
Klassen-nummer numer klasy

Klassen-zeichen znak klasy
Klassifikation klasyfikacja
Klassifikationsgesellschaft towarzystwo klasyfikacyjne
Klaue widlica, szpony
Klaufall zawieszka soszaka
klinkerartig klinkierowaty
Klinkerboot klinkierka, klinkierówka, łuskówka
klinkerförmig klinkierowy
Klinkergang poszycie klinkierowate
Klüse przewlek
Klüsenrohr rura przewlekowa
Klüver dzióbnik
Klüverbaum przeddzióbak
Kneifstopper zatrzym łańcucha (szczypcowy), szczypak
Knie = Balkenknie
Knie-blech kolano blaszane
-platte węzłówka kolankowa, płyta k.
Knotenblech węzłówka
Kofferdampfer skrzyniowiec, parowiec skrzyniowy
Kofferdeck pokład skrzyniowca
Kohlen-bunker węglownia (na statku)
-bunkerschott gródź węglowni
-dampfer węglowiec, parowiec węglowy

Kohlen-loch wrzut węgla, wsyp na węgiel
-lukendeckel pokrywa wrzutu węgla
-pforte drzwi węglowe, d. do węglowni
-schacht szyb węglowy
-schütte wsyp węgla
-trichter lej węglowy
-tür drzwi węglowe, d. do węglowni
-zieher = Trimmer
Koker = Ruderkoker
Kollisionsschott gródź bezpieczeństwa
Kompositschiff statek kompozytowy
Kompositschiffbau okrętownictwo kompozytowe, budowa okrętów kompozytowych
Kommando-anzeiger odbieracz rozkazu
-brücke pomost komendanta
-empfänger odbieracz rozkazu
-geber udzielacz rozkazu
Konsolplatte = Stützplatte
Konstruktionsriss rys konstrukcyjny
Kontroller zatrzym łańcucha
kopflastig przedniociężny, przedniozagłębny, *por.* gleichlastig, steuerlastig
Kopflastigkeit przedniociężność, przedniozagłębność, przegłębność dzióbowa
Kopfnagel plesznik
Kran 1) żóraw; 2) = Ankerkran

krängen przechylać, nachylać
Krawel = Karwelboot
Kreuz-bramsegel szczytnik tylny
-bramstenge 1) szczyciak tylny (dla trójmasztowców); 2) szczyciak przedtylny (dla pięciomasztowców)
-marsstenge 1) wyżak tylny (dla trójmasztowców; 2) wyżak przedtylny (dla pięciomasztowców)
-mast 1) maszt tylny; 2) pniak tylny (tylniak)
-oberbramrahe reja tylna nadszczytnika
-oberbramsegel nadszczytnik tylny
-obermarsrahe reja tylna nadwyżnika
-obermarssegel nadwyżnik tylny
-rahe 1) reja tylna piennika (dla trójmasztowców); 2) reja przedtylna (dla pięciomasztowców)
-royal wirsznik tylny
-royalrahe reja tylna wirsznika
-royalstenge 1) wirszak tylny (dla trójmasztowców); 2) wirszak przedtylny (dla pięciomasztowców)
-segel piennik tylny
-skysegel nadwirsznik tylny
-skysegelrahe reja tylna nadwirsznika

Kreuz-stange krzyżownica
-unterbramrahe reja tylna szczytnika
-unterbramsegel szczytnik tylny
-untermarsrahe reja tylna wyżnika
-untermarssegel wyżnik tylny
Kriegs-marine marynarka wojenna
-schiff bojowiec, okręt wojenny
kröpfen wykrępować
Kupferung omiedziowanie
Kupplung am Ruderschaft sprzęgło na trzpieniu steru
kurze Balken = halbe Balken
Küstenfahrt kabotaż, żegluga nadbrzeżna
grosse żegluga w portach (większych)
kleine żegluga w przystaniach (w portach mniejszych)
Küstensegler pobrzegowiec (kabotażowiec)
Kutter kuter, jednomasztowiec

Ladeluke właz wielki
Laderaum ładownia, towarnia (statku)
Lagerbock kozioł łożyska
Lagerung = Bettung
Landungen nakrywki (nakrywające się powierzchnie dwóch blach)
lange Hütte huta długa

Länge eines Schiffes dłuż okrętu
lange Fahrt żegluga naokoło ziemi
Längs-balken podłużnica
-bunker węglownia podłużna (wzdłuż statku)
-festigkeit (des Schiffes) wytrzymałość podłużna (statku)
-fuge styk podłużny
-naht szew podłużny
-nummer liczba dłuży (statku)
-saling jarzmica podłużna
-schiene szyna podłużna
längsschiffs wzdłuż statku
Längs-schiffsfestigkeit = Längsfestigkeit des Schiffes
-schlinge podłużnica włazowa
-schott gródź podłużna
-spant wręga podłużna
-spantensystem system wręg podłużnych
-süll obrzeże podłużne (włazu), *por.* Quersüll
-träger podłużnica, dźwigar podłużny
-verband wiązanie podłużne, złącze p.
Lärchenholz drewno modrzewiowe
Lasche łubek, nakładka; **doppelte** = Doppellasche; **einfache** łubek pojedynczy, nakładka pojedyncza
Laschwinkel nakładka kątownikowa

lateinische Raa obłąk (na łodzi)
lateinisches Segel obłącznik, żagiel trójkątny, ż. łaciński
Leck, Leckage przeciek, dziura w poszyciu
Leckwasser 1) zalew; 2) woda przeciekająca
ledige oder leichte Wasserlinie wodnica jałowa, lekka, nieobciążona
Leesegel zawietrznik (żagiel zawietrzny dla kierunku dowietrznego lub odwietrznego)
Leinwandpause odbitka na kalce płóciennej
eit-nummer, -zahl liczba zasadnicza
Leuwagen wodzik szutowy
Licht-pause odbitka świetlna
-schacht szyb świetlny
Lloyd lojd
lochen przebijać
Loch-maschine przebijarka
-stempel przebijak
loser Balken = Schiebebalken
Loskiel stępka luźna, ochronna (fałszywa)
Lotsendampfer parowiec mierniczy, pomiarowy
Luft-fänger chwytacz powietrza
-gang przewiewka
-geschwindigkeit chyżość powietrza
-kasten skrzynka powietrzna
-loch przewiewnik, ziew, wietrznik

Luft-menge ilość powietrza
-rohr rura powietrzna
-schleuse śluza powietrzna, przepust powietrzny
Lüftung przewietrzanie, wentylacja
Luftwechsel przewietrzanie
Lug = Zwischenwinkel
Lugger lugier, trabakula
Luk, Luke właz (w pokładzie)
Luke selbsttrimmende właz samokładny
Lukbalken = Lukenendbalken
Luken-breite szerokość włazu
-deckel nakrywa włazu, włazowa
-endbalken ostojnica włazowa, belka w.
-länge długość włazu
-leiter drabina włazowa
-schlinge łącznica włazowa
-stringer ścięgacz włazowy
-verschluss zamknięcie włazu
Luk-stringer = Lukenstringer
-süll obrzeże włazu, otocze w.
-sülleiste górna listwa obrzeża włazu

Mallboden = Schnürboden
Malle model, szablon drewniany
Mannloch właz

Manövrierfähigkeit zwrotność, zwracalność (zdolność zwracania)
Marineleim klej marynarski
Marke marka, znak
Mars jarzmo
Mars-rahe (-raa) reja wyżnikowa
-segel wyżnik
-stenge wyżak
Maschine maszyna
Maschinen-fundament fundament maszyny
-grundplatte płyta podstawowa maszyny
-oberlicht świetlnik maszynowy
-raum maszynownia, hala maszyn, ubikacja maszynowa
-raumschott gródź maszynowni
-schacht szyb maszynowy
-telegraph telegraf do maszyny
massiver Kiel = Balkenkiel
Mast maszt
Mast-backen konsola pod jarzmem, łącznica masztaków
-balken belka masztowa
-ducht ławka masztowa
-fuss pięta masztu
-holz masztowina
-keil klin masztowy

Mast-kragen kołnierz masztowy
-loch otwór dla masztu
-platte masztownica, płyta masztowa
-ring pierścień masztowy
-schlinge węzeł masztowy
-spur podpiętek (osada masztu)
-topp gołębiak (top)
Mittel-bramsegel szczytnik środkowy
-großsegel piennik środkowy
-kiel stępka środkowa
-kielplatte płyta stępki środkowej
-kielschwein nadstępka środkowa
-kielschwein erhöhtes nadstępka środkowa wzniesiona
-kielschweinwinkel kątownik nadstępki środkowej
-mast pniak środkowy, maszt środkowy
-obermarssegel nadwyżnik środkowy
-plattenkiel stępka z płytą środkową
-royal wirsznik środkowy
-schiff środek statku
-segel żagiel środkowy
-spant wręga środkowa
-stütze für Decksbalken podpora środkowa pokładnicy

Mittel-träger im Doppelboden dźwigar środkowy w dnie podwójnem
-untermarssegel wyżnik środkowy
mittschiffs w połowie dłużni lub szerzni (statku)
Mittschiffs-balken belka środkowa
-balkenlänge długość belki środkowej
-platten der Aussenhaut środkowe płyty poszycia
Mondgucker obłocznik
Motor-boot motorówka, łódź motorowa
-schiff motorowiec, statek motorowy

..

Nagel-band pierścień plesznikowy (ćwiekowy)
-bank ława plesznikowa
Naht szew
Nahtstreifen pasek dla szwu
Niedergang zejście, złaz
Niedergangskappe osłona zejścia
Niet nit
Nietdurchmesser średnica nitu
Nieten nitowanie
Niet-hammer młotek nitowniczy
-kopf główka nitu, łeb nitu, nagłówek
-kopfformen kształty główek nitów
-loch dziura na nit
-schaft sworzeń nitu

Niet-teilung podział nitowania
Nietung nitowanie, **dichte** szczelne, **doppelte** dwurzędne, **dreifache, dreireihige** trójrzędne, **dreischnittige** trójcięte, **einfache, einreihige** pojedyncze, **einschnittige** jednocięte, **feste** na wytrzymałość, **hydraulische** hydrauliczne, **öldichte** szczelne, **vierfache, vierreihige** poczwórne, czterorzędne, **warme** na gorąco (ciepłe), **wasserdichte** szczelne, **zweifache, zweireihige** podwójne, dwurzędne, **zweischnittige** dwucięte
Nietverbindungen połączenia nitowe
Nock róg (rei)
Nockband opaska rogowa
Normalanker kotwica normalna, zwykła

Oberbram-gut osprzęt nadszczyciaka
-rahe nadszczyciak wielki
Oberdeck pokład główny, strop główny
Oberdeck-balken pokładnica
-balkenknie wspornik kolankowy pokładu
-balkenweger podpokładnica pokładu
-schergang górne pasmo poszycia
-stringer ścięgacz pokładu
-stütze wspornik pokładu

Oberdeck-unterbalkweger podpokładnica dolna pokładu
-wassergang ściekówka pokładu
oberes Promenadendeck pomost spacerowy górny
Obermarsrahe reja nadwyżnikowa
Orlopdeck trzeci pokład (trzecie piętro albo strop)
Orlopdeckstringer ścięgacz trzeciego pokładu
Ösen = Ruderösen

Pardune przewięź skośna (parduna)
Parallelnietung = Kettennietung
Part part (część liny ruchomej); **holende** chwytny; **laufende** bieżny; **stehende** stojny
Passagierdampfer osobowiec, parowiec osobowy
Patent-anker kotwica patentowa
-stopper zatrzym łańcuchowy patentowy
-wirbel obkrętka łańcuchowa (patentowa)
Pause kopja, odbitka
Persenning pokrowiec (uszczelniający przy włazach)
Petroleumtankschiff ropowiec, naftowiec
Pfahlmast maszt polski, m. jednolity
Piek (eines Schiffes) pik (zapcha)
Piekfall spadek piku

Piek-schott gródź pikowa
-stück owręże pikowe
Pinasse pinas(a)
Pitschpine piczpin
Planke 1) wąska deska; 2) = Deckspianken
Plankenlagen układ z desek, opierzenie z desek
Platte gejoggelte płyta krępowana
Platten-abmessung wymiar płyty
-abwicklung odwinięcie (wykres) płyt
-gang 1) pasmo poszycia (przy statkach żelaznych); 2) pasmo opierzenia (przy statkach drewnianych)
-plan wykres płyt (poszycia)
-ruder ster płytowy
-strack układ (szereg) płyt poszycia
Pockholz gwajak, drewno gwajakowe
Poller przywięziel, uwięziel, pachołek, słup przystankowy
Poop = Hütte
Poopdeck pokład z hutą
Presenning = Persenning
Pressluft-niethammer młot pneumatyczny (do nitowania)
-nietung nitowanie pneumatyczne
Promenadendeck pomost spacerowy; **oberes** górny

Propeller propeler, śruba okrętowa, śruba napędowa
Propellerrahmen rama propelera
Pumpe pompa
Pump-sood zęza
-spill przyciągarka pompowa, wyciągarka p.
Putzen nasadka

Quarterdeck kwartera
Quarterdeckfrontschott gródź przednia kwartery
Quarterdecksbalken pokładnica kwartery
Quarterdeckschiff kwarterowiec
Quarterdecksplatten płyty poszycia kwartery
Quarterdeckstringer ścięgacz kwartery
Quer-bunker węglownia poprzeczna (wpoprzek statku)
-naht szew poprzeczny
-nummer liczba przekroju (statku)
-saling jarzmica poprzeczna
querschiffs wpoprzek (statku)
Quer-schott gródź poprzeczna
-spant wręga poprzeczna
-süll obrzeże poprzeczne (włazu), *por.* Längssüll
-träger poprzecznica, dźwigar poprzeczny

Querverband wiązanie poprzeczne
Quittungsanzeiger stwierdzacz komendy

Raa reja; **lateinische** obłąk (na łodzi)
Raaschuner szkuniec brygowy
Rack rak
Rack-band opaska rakowa (dla rei)
-kran żóraw(ik) rakowy
-ring pierścień rakowy
-verbindung złącze rakowe
Raddampfer kołowiec, parowiec kołowy
Radkasten burtnica, pudło koła, osłona koła
Radkasten-balken belka burtnicy, belka pudła koła
-konsole wspornik burtnicy, wspornik pudła koła
Rad-propeller propeler kołowy, pędzisz kołowy
-welle wał koła
Rahe reja
Rahe-band przywięź
-seil lina rejowa
Rahmenspant wręga ramowa
Rah-schuner szkuniec brygowy
-segel rejnik
-topsegelschuner szkuniec dwumasztowy (przedni maszt) z rejnikami

Randplatte płyta krawędna
rank przechylny
Raumbalken szósty pokład (szóste piętro albo strop); **schwere** pokład szósty silniejszy
Raumbalkenstringer ścięgacz szóstego pokładu
Raumdeck czwarty pokład (czwarte piętro albo strop) *(żel.)*
Raumdeckstütze = Raumstütze
Rauminhalt der Schiffe objętość okrętu
Raumstringer = Raumbalkenstringer
Raumstütze 1) wspornik drugiego pokładu *(dr.)* 2) wspornik czwartego pokładu *(żel.)*
Raumtiefe prześwitna, wyż (statku)
Reibahle rozwiertak
Reef rafa (część żagla)
Reffbändsel stuziny
reffen zwijać, zwinąć, skracać (żagle)
Refftalje wielokrążek żaglowy
Registertonne tonna ładowności zarejestrowanej
Reitknie kolano
Reling burta, poręcz
Relingsleiste pochwyt burty (poręczy)
Relingstütze wspornik burty (poręczy)
Reserveanker kotwica zapasowa, rezerwowa
Rettungsboot czółno ratunkowe, łódź ratunkowa

Riff = Reef
Riffelblech blacha żeberkowa(na), rowkowa(na)
Riemen wiosło
Ringbolzen = Augbolzen
Rinnstein ściek pokładowy
Rinnsteinwinkel kątownik ściekowy (na pokładzie)
rollen kołysać się, wahać się (około osi poziomej podłużnej); *por.* gieren, stampfen
Rostkratzen skrobanie rdzy
Royal-rahe reja szczytnika
-segel szczytnik
-stenge szczyciak
Rückschlagventil wentyl zwrotny, zawór wsteczny
Ruder 1) ster; 2) wiosło
Ruder-apparat osprzęt sterowy
-arm ramię steru
-barkasse barkas(a) (wiosłowa)
-beplattung poszycie (przy sterze)
-blatt pióro sterowe
-boot wiosłówka, łódź wiosłowa
-druck napór na ster
-finger(ling) paluszek sterowy
-fläche płaszczyzna steru
-form kształt steru

Ruder-koker pochwa steru
-öse ucho steru
-pfosten słupiec sterowy
-pinasse pinas(a) (wiosłowa)
-platte 1) płyta pióra sterowego; 2) = Ruderblatt
-rahmen rama steru
-schaft trzpień steru
-steven tylnica, zatylnica
-telegraph telegraf dla steru
Rüstanker kotwica zapasowa
Rute obłąk (na łodzi)

Sackspanten wręga wypukła
Saling jarzmica (podpórka jarzmowa)
Sauger ssawa, wsysak
Saugerkopf, Saugkopf głowica ssawy
Saug-korb smok, kosz ssawczy
-rohr rura ssawcza
Schake ogniwo (łańcucha)
Schäkel ucho, skówka, łącznik (przy łańcuchu)
Schalkleiste listwa obrzeżna
schamfielen przetrzeć, zedrzeć
Schandeck, Schandeckel przykrywa szańcowa, narożnik szańcowy
Schanze = Back

Schanzkleid oszańcowanie (osłona szańcowa)
Schanzkleid - beplankung burta (opierzenie oszańcowania) *(dr.)*
-pforte drzwi burtowe (oszańcowania)
-stütze wspornik burty (oszańcowania)
Schattendeck pomost cienisty
Schattendeckschiff cieniowiec, statek z pomostem cienistym
Scheibegat dziura dzióbaka
Scheisegel = Skysegel
Schell-eisen nakównik (nadstawek)
-kopf nakówek odbijany
Scher-gang górne pasmo poszycia
-stock = Süll
Scheuerleiste listewka obrzeżna (l. ochronna) (przy łodziach)
Schiebebalken zsuwnica, zasuwnica (belka wsunięta)
Schieber zasuwa
Schiebetür drzwi zasuwane, d. zasuwne
Schiff okręt, statek; **eisernes** żelazny; **grosses** wielki; **hölzernes** drewniany; **kleines** mały; **mittelgrosses** średni; **stahlernes** stalowy
Schiff-bau okrętownictwo, budowa okrętów (statków)
-bauer okręciarz (budowniczy okrętów)

Schiffbaustahl stal okrętowa
Schiffs-bau = Schiffbau
-bauer = Schiffbauer
-baukunst okrętownictwo
-boden dno okrętu
-boot łódź okrętowa, łódka o.
-breite szerza okrętu
-ende koniec okrętu, zakończenie o.
-geschwindigkeit prędkość okrętu, chyżość statku
-gewicht waga statku
-körper kadłub okrętowy, szkielet statku, korpus o.
-länge dłuż statku
-maschine maszyna okrętowa, silnik okrętowy
-maschinenbau budowa maszyn okrętowych
-raum wnętrze okrętu, dół statku
-seiten boki okrętu
-verbände (Verbandteile) złącza okrętowe
Schildpatte tarcza kierownicza (dla liny dawita)
Schlagseite eines Schiffes strona przechylania okrętu
Schlagwasserplatten płyty przeciwprzelewne

Schleppdampfer parowiec holowniczy, holownik parowy, remorkier
Schleusenkiel stępka śluzowa (s. przedłużona)
Schliesskopf nakówek
Schlinge = Längsschlinge
Schlingerbewegungen kołysanie się, wahanie się
Schlingerkiel stępka obłowa
schlingern kołysać się, wahać się (około osi poziomej podłużnej)
Schlinger-platten = Schlagwasserplatten
-schott gródź przeciwprzelewna
Schlipp-haken hak zabezpieczony, kruczek z.
-stopper zatrzym hakowy (łańcucha)
Schmiedeisen żelazo kowalne
Schmierreep lina dzióbnikowa
Schmierreepsklampe blok linowy (dla liny)
Schnelldampfer parowiec pośpieszny
Schnürboden rysownica okrętowa
Schot, Schote (die) szut (lina żaglowa)
Schot-block blok szutowy
-bügel kabłąk szutowy
Schott (das) gródź (przepierzenie); **verstärktes** wzmocniona; **vorderes** przednia
Schottanordnung rozkład grodzi
Schottendeck grodziec, pokład grodziowy

Schott-füllplatte blacha wkładkowa, wstawka grodziowa
-platte blacha grodziowa
-verstärkungsbalken usztywnica grodziowa (belka usztywniająca grodzie)
-versteifung usztywnienie grodzi
-versteifungswinkel kątownik usztywniający grodzie
Schrauben-bock kozioł śrubowy
-dampfer parowiec śrubowy, śrubowiec parowy
-kreis obwód skrzydeł śrubowych
-propeller propeler śrubowy, śruba okrętowa, pędzisz śrubowy
-rahmen rama śrubowa
-schiff śrubowiec, okręt śrubowy
-steven przedtylnica
-welle wał śruby (okrętowej)
Schuner szkuniec
Schuner-bark barkantyna
-brigg brygantyna
Schweinsrücken pacierz łańcuchowy
Schweisseisen żelazo lipione
schwere Raumbalken pokład szósty silniejszy
Schwimmfähigkeit pływalność, pływność

Schwitzwasser skropliny (para wodna skroplona)
schwojen zataczać się, kręcić się
Sechsmastgaffelschuner szkuniec sześciomasztowy
See-berufsgenossenschaft stowarzyszenie żeglugi morskiej
-dampfer parowiec morski
-fallreep drabina zewnętrzna (na statku)
-schiff okręt morski
Segel żagiel; **lateinisches** obłącznik (żagiel trójkątny, łaciński) (na łodzi)
Segel areal płaszczyzna żaglowa
-boot bacik, żaglówka, łódź żaglowa
-ducht ławka na łodziach (żaglowych)
-schiff żaglowiec, statek żeglarski, okręt żaglowy
-tuch płótno żaglowe
-tuchboot łódź płócienna (**nie** żaglowa)
Seilschleppschiff holowiec linowy, remorkier l.
Seiten-beplankung opierzenie boczne
-fenster spirala, okno boczne
-gang der Aussenhaut pasmo blach bocznych
-höhe wyż boczna

Seitenkielschwein nadstępka boczna; **eingeschobenes** n. b. wsunięta
Seiten-raddampfer parowiec z kołami bocznemi
-pforte drzwi boczne
-ständer stojak boczny (dawita)
-stringer ścięgacz boczny
-stringerplatte płyta ścięgaczy bocznych
-stütze wspornik boczny
-träger im Doppelboden dźwigar boczny (przy dnie podwójnem)
-weger deska obicia bocznego
-wegerung boczne obicie
seitschiffs z boku statku
selbsttrimmend samo(u)kładny
selbsttrimmende Luken właz samo(u)kładny
Sente przekrój skośny
Setz-bord nasadka burtowa (na łódce)
-eisen nabijak
setzen siadać
Setz-kopf łeb, główka (nita)
-weger nadściekówka
Siebenmastgaffelschuner szkuniec siedmiomasztowy
Siemens Martin Flusseisen żelazo zlewne siemens-martynowskie
Skysegel nadwirsznik

Skysegelrahe reja nadwirsznika
Slup slup (jednomasztowiec, jednopniakowiec)
Soldatenloch właz do gniazda
Spakenspill przyciągarka kotwicowa ręczna
Spant (Schiffsrippe) wręga, wrąg, kokora
Spantabstand, Spantentfernung odstęp wręg
Spant-holz wręgowina (drewno na wręgi, d. wręgowe)
-umfang obwód wręgi
-ventilator wentylator wręgowy
-winkel kątownik owręża, k. wręgowy
Spardeck szpardek
Spardeck-schergang górne pasmo szpardeku
-schiff szpardekowiec
Speigat nozdrzyna (ściek okrętowy)
Spiegel lustro (łodzi)
Spieker ćwiek
Spill 1) kabestan, winda okrętowa, przyciągarka bębenkowa, dźwigarka bębenkowa
2) = Ankerspill
Spitzkopf głowa stożkowata (nita)
spleissen splatać (liny)
Sponung półwpust
Sprachrohr tuba, t. głosowa, gadaczka
Sprung wspion, zwyżka
Spundung = Sponung

stabil sztywny
Stag przewięź (przednia)
Stag-fock, -segel zadzióbnik, przewięźnik przedni
stählernes Schiff okręt stalowy
Stahl(form)guss odlew stalowy
stampfen wznosić się (około osi poziomej poprzecznej); *por.* rollen, gieren
Stampfstock usztywniak
stanzen wytłaczać
Stapel stocznia, śluzyna
Stapel-klötze kliny śluzynowe, zrąbowe, warsztatowe, dokowe
-lauf spust statku ze śluzyn; spuszczanie, zepchnięcie okrętu ze stoczni na wodę
stapeln ładować, sypać
Stärkegrad (der Schiffe) stopień mocy
Stangenkiel = Balkenkiel
Stegkette łańcuch rozpórkowy, ł. wkładkowy
steif sztywny
stemmen = verstemmen
Stemmhammer młotek (doszczelniak)
Stenge masztak (przedłużenie masztu)
Sternbuchse = Stevenrohr
Sternbuchsenschott = Stopfbuchsenschott

steuerbord (rechts) z prawej strony (statku) (prawostronny); *por.* backbord
Steuerbordseite prawa strona okrętu
steuerfähig sterowny
Steuerfähigkeit sterowność, zdolność sterowania
steuerlastig tylnociążny, tylnozagłębny; *por.* gleichlastig, kopflastig .
Steven 1) tram, zwornica; 2) = Vordersteven; 3) = Hintersteven
Steven-bolzen sworzeń oczkowy
-rohr pochwa przyśrubowa
-schwalben blacha jaskółcza
stockloser Anker kotwica przegubowa
Stopfbuchse für Schraubenwelle dławik (wału) śruby (okrętowej)
Stopfbuchsenschott gródź dławikowa, g. dławicowa
Stopper zatrzym (przytrzymywak)
Stöpselkopf główka zatyczkowa
Stoss styk, zetknia; **stumpfer** złącze na styk
Stoss-blech nakładka
-überlappung nakładka na styku
-winkel = Laschwinkel
Strak śladownica
straken śladować

Streichen malowanie; **der Segel** ściąganie (żagli)
Stringer ścięgacz, stręga
Stringer-plan rysunek ścięgaczy
-platte 1) płyta ścięgaczowa; 2) = Deckstringer
-winkel kątownik ścięgaczowy
Stromanker kotwica rzeczna
stumpfer Stoss złącze na styk
Sturmdeck odburznia, pomost odburzny; **teilweises** odburznia częściowa
Sturmdecksbalken pokładnica odburzni
Sturmdeck-schergang górne pasmo poszycia odburzni
-schiff odburzniowiec
Stützen = Deckstützen
Stütz-platte płyta wspornikowa
-plattensystem system płyt wspornikowych
Suezkanalruder ster sueski
Süll 1) obrzeże, otocze (włazu); 2) = Luksüll
an Türen obrzeże drzwi
Süllplatte płyta obrzeżna
Sundfahrt żegluga w płytkich zatokach (sundach)

Takel krążek kierowniczy
Takelage ożaglenie

Talje (Flaschenzug) 1) wielokrążek; 2) = Bootstalje
Taljenlaufer lina blokowa wielokrążka
Tank = Doppelboden
Tankschiff cysternowiec, zbiornikowiec, okręt cysternowy, o. zbiornikowy
Tannenholz jedlina, drewno jodłowe
Tauducht skrętka (liny)
Teakholz teczyna, drewno teakowe
Teer-kleid, -tuch = Persenning
teilweises Sturmdeck odburznia częściowa
T Eisen teownik, żelazo teowe
T Eisen teownik łebkowy
Temperaturrohr rura ciepłotowa
Tiefgang zagłęb, zanur, przegłębie; **hinterer** zagłęb tylny; **vorderer** zagłęb dzióbowy
Tiefladelinie zanurznica ładunkowa (największa), zagłębnica ładunkowa (największa)
Tiegelstahl stal tyglowa
Tonnen leger znakowiec
-rack rak pusty
Top, Topp gołębiak
toppen podnosić reje
Toppnant (Toppenant) lina rejowa (na gołębiaku)

Topplatte des Trägerkielschweins górna płyta nadstępki dźwigarowej
Topsegel wyżnik, rejnik wyżnikowy
Topsegel-schot szut wyżnikowy
-schuner szkuniec dwumasztowy (ren z wyżnikiem i szczytnikiem)
Törn (Drehung) obrót, (s)kręcenie, wirowanie
Torpedo-boot torpedówka
-schiff torpedowiec
tot auslaufen zanikać
tote Gänge pasma zanikające
Träger-kielschwein = Trägermittelkielschwein
-kreuz podpiętek (na maszcie), krzyż dźwigarowy
-mittelkielschwein nadstępka dźwigarowa
Traglagerbock kozioł łożyska wału śrubowego
Transomplatte = Heckbalkenplatte
Treibermast maszcik napędny
trimmen wyrównać zagłęb, wybalastować
Trimmer wyrównywacz (towarów na statku)
Trosse przewięź
Trotman Anker kotwica Trotmana
Tunnel = Wellentunel
Tunel-boden dno tunelu
-decke strop tunelu
-lagerbock kozioł łożyska w tunelu

Tunelvorkammer komora przedtunelowa
Turmdeck pokład wieżowy
Turmdeck-dampfer parowiec wieżowy, pokładowiec wieżowy
Turmschiff wieżowiec

U Balken uownik, ceownik
U Eisen korytownik, żelazo korytowe
U Lasche nakładka uowa, n. ceowa
Umfang obwód
U Spanten wręga uowa
überblatten łączyć na zakładkę
überkröpfen = kröpfen
Überlappung zakładka
umbördeln = flanschen
Unter-balkweger podpokładnica dolna
-bramrahe reja szczytnikowa
Unterdeck drugi pokład (drugie piętro albo strop)
Unterdeck-balken pokładnica drugiego pokładu
-balkenknie wspornik kolankowy drugiego pokładu
-balkweger podpokładnica drugiego pokładu
-setzweger nadściekówka drugiego pokładu

Unterdeck-stringer ścięgacz drugiego pokładu
-unterbalkweger podpokładnica dolna drugiego pokładu
-wassergang ściekówka drugiego pokładu
Unter-lagstreifen 1) podkładka, wkładka; 2) = Füllstreifen
-marsrahe reja wyżnikowa
-mast pniak
-rahe reja wyżnika, r. szczytnika
-raumdeck piąty pokład (piąte piętro albo strop)
-zug podciąg belkowy

Ventilation = Lüftung
Ventilationsmaschine maszyna wentylacyjna, wentylarka, wentylator
Ventilator wentylator, bąk, przewietrznik
Ventilator-kopf głowa wentylatora
-rohr rura wentylacyjna
Ventil wentyl, zawór, przepustnik
Verbände wiązanie konstrukcyjne
Verbandteile eines Schiffes złącza okrętowe
Verbindungs-schäkel ogniwo łącznikowe
-stander łącznik dawitowy
-winkel kątownik łącznikowy
verlorene Gänge = tote Gänge

Vernietung = Nietung
Verringerung der Querschnitte der Schiffsverbände zmniejszenie przekrojów wiązań konstrukcyjnych
Verschanzung = Schanzkleid
verschiessen leżeć naprzemian (o stykach)
Verschluss wasserdichter zamknięcie szczelne przeciw wodzie (wodoszczelne)
Verschraubung ześrubowanie
Verschwächung zulässige der Aussenhaut dopuszczalne osłabienie przekrojów poszycia
verstärkte Schotte gródź wzmocniona, g. usztywniona
verstärkte Spanten = Hochspante
Verstärkung wzmocnienie
Verstärkungs-balken belka wzmacniająca
-träger dźwigar wzmacniający
-winkel kątownik wzmacniający
Versteifung usztywnienie
Versteifungs-platte des Bugspriets płyta usztywniająca dzióbaka
-winkel kątownik usztywniający
verstemmen doszczelnić, uszczelnić
Vierdeck-dampfer parowiec czteropokładowy (czteropiętrowy)
-schiff czteropokładowiec (czteropiętrowiec)

Viermast-bark barka czteromasztowa
-gaffelschuner szkuniec czteromasztowy
-vollschiff pełnożaglowiec czteromasztowy
Volldeckschiff pełnopokładowiec (pełnopiętrowiec)
volles Eisendeck całkowity pokład żelazny
vollgetakelt pełnożaglowy, pełnoożaglony
vollgetakelte Masten maszty pełnożaglowe, m. pełnoożaglone
Vollschiff fregata, pełnożaglowiec trójmasztowy
Vor-bramleesegel przedni szczytnik zawietrzny
-bramsegel szczytnik przedni
-bramsstenge szczyciak przedni
Vorderdeck pokład przedni, przód pokładu; **erhöhtes** podkład przedni wzniesiony
vorderes Schott gródź przednia
Vorder-pick pik przedni
-schiff = Vorschiff
-schott 1) gródź przednia; 2) = Frontschott
-segel żagiel przedni
-steven = Vorsteven
Vor-gaffel socha przednia
-kammer des Wellentunels komora przedtunelowa
-marsstenge wyżak przedni
vorne z przodu; *por.* achtern

Vor-oberbramrahe reja przednia nadszczytnika
-oberbramsegel nadszczytnik przedni
-oberleesegel wyżnik przedni zawietrzny
-obermarsrahe reja przednia nadwyżnika
-obermarssegel nadwyżnik przedni
-reiber zakrętka
-royal wirsznik przedni
-royalleesegel wirsznik przedni zawietrzny
-royalrahe reja przednia wirsznika
-royalstenge wirszak przedni
-scheisegel = Vorskysegel
-scheisegelrahe = Vorskysegelrahe
-schiff dziób, przód okrętu
-segel żagiel przedni
-skysegel nadwirsznik przedni
-skysegelrahe reja przednia nadwirsznika
vorstehender Kiel stępka wystająca
Vor-stengestagsegel przewięźnik
-steven dzióbnica (tram przedni)
-stevenschiene szyna dzióbnicy (przy łodziach)
-treisegelgaffel socha przednia
-unterbramsrahe reja przednia szczytnika
-unterbramsegel szczytnik przedni
-unterleesegel piennik przedni zawietrzny
-untermarsrahe reja przednia wyżnika
-untermarssegel wyżnik przedni

Wägerung = Wegerung
Walrückenschiff bezburtowiec, wielorybowiec (statek o przekroju wielorybim)
Wante uwięź
Warpanker kotwica holownicza
Waschplatten = Schlagwasserplatten
Wasserballast balast, naciąż wodny
wasserdicht szczelny, wodoszczelny
Wasser-dichtigkeit szczelność, wodoszczelność
-druck ciśnienie wody, napór wody
-gang ściekówka (dyl ściekowy wewnętrznego opierzenia)
-lauf ściek wody
-laufloch nozdrzyna
-linie wodnica
-pforte drzwi ściekowe
Wattenfahrt żegluga w płytkich przystaniach
Wechsel(ventil)kasten skrzynia wentylowa
Weger deska obicia
Wegerung (Weigerung) obicie (opierzenie wewnętrzne) *(dr.)*
Weiss-föhre sosna biała
-metall metal biały, stop biały
Well (der) wel
Welldeck pokład welowy
Welldeckschiff welowiec

Welle = Schraubenwelle
Wellen-hosen osłona śrubowa
-rohr = Stevenrohr
-tunnel tunel śrubowy
Werft okręciarnia (warsztat okrętowy)
Werg kłaki myczkowe
Wergstrang sznurek pakułowy
Werkstatt, Werkstätte warsztat, wyrobnia
Werkstattszeichnung rysunek warsztatowy
White-pine smerek biały
Wiederbesichtigungsperiode okres rekolaudacji
Wimpel wstęga znakowa
Windsack wietrznik
Winkel gekröpfter kątownik wykrępowany
Winkeleisen kątownik (kątówka); **gleichschenkliges** kątownik równoramienny; **ungleichschenkliges** kątownik nierównoramienny
Wirbel obkrętka, skówka, ogniwo
Wulst-platte płyta pałkowata
-schiene szyna pałkowata
-winkeleisen kątownik pałkowaty
Wurfanker kotwica holownicza

Yacht = Jacht
Yawl yawl (jaul)
Yellow-pine smerek żółty

Z Eisen zetownik, żelazo zetowe
Z Spanten wręga zetowa
Z Träger dźwigar zetowy
Zement cement
zementieren cementować
Zickzacknietung nitowanie zygzakowe; **dreifache** n. z. potrójne; **gestreckte** n. z. rozsunięte; **vierfache** n. z. poczwórne
Zickzackschott gródź zygzakowa
Zugband ścięgno
Zungenstopper zatrzym językowy (łańcucha)
zurren (festziehen) dociągnąć
Zweideckschiff dwupokładowiec
zweireihige Nietung nitowanie dwurzędne
zweischnittige Nietung nitowanie dwucięte
Zweischrauben-dampfer parowiec dwuśrubowy
-schiff dwuśrubowiec
Zwischendeck pierwszy pokład (pierwsze piętro albo strop)
Zwischendeck-schergang górne pasmo poszycia pierwszego pokładu
-stringer ścięgacz pierwszego pokładu
-weger obicie pierwszego pokładu
Zwischenplatte łącznica, płyta łączna

Zwischenplatten(mittel)kielschwein nadstępka środkowa z łącznicą

-seitenkielschwein nadstępka boczna z łącznicą

Zwischenwinkel międzywręgówka, kątownik wstawkowy

Zypressenholz drewno cyprysowe

MUZEUM MORSKIE W GDAŃSKU BIBLIOTEKA

P. P. DOM KSIĄŻKI
— ANTYKWARIAT —
039158

SKA
SZYCH

LWÓW. UL. CZARNIECKIEGO 12; WARSZAWA,
NOWY ŚWIAT 59; TELEFON 147-62 i 223-65

POLECA NASTĘPUJĄCE WYDAWNICTWA:

BARTEL K. Geometrja wykreślna.

BOLLAND A. Michrochemja.

BRONIEWSKI W. Metalografja.

DENIZOT. O przestrzeni i czasie.

DREXLER I. Zarys sieci kolejowej w Polsce.

HELMHOLZ. Liczenie i mierzenie.

LAISENT. Nauczanie początków matematyki.

ROMER E. Mapa Polski ogólna.

SZCZEPANOWSKI ST. Widoki i drogi rozwoju gospodarczego ziem Polski.

BIBLIOTEKA
Muzeum
Morskiego
w Gdańsku
001901

PROF. K. ST

Słownik [illegible] polsko-niemiecki (w druku)

PROF. K. STADTMÜLLER:

Konstrukcja i budowa maszyn:

Tom I i II: Części składowe
Tom III: Dźwigarki i żórawie
Tom IV: Pompy (wyczerpane)
Tom V: Koła wodne i turbiny
Tom VI: Maszyny parowe

} Każdy tom z atlasem

Egzamin maszynisty, 4 wydanie, 1918 (na wyczerpaniu)

Egzamin szofera, 1918

INŻ. K. STADTMÜLLER:

Słowniczek kolejowy, Kraków 1919

Słownictwo rzemieślnicze (Przegląd rękodzielniczy, Kraków 1917—1919)

Słownictwo garbarskie (Przegląd garbarski, Kraków 1921)

Słownictwo filmowe (Ekran, Kraków 1919)

Słownik lotniczy niemiecko-polski, Kraków 1921

BIBLIOTEKA
Muzeum
Morskiego
w Gdańsku

001901